

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **J. P.**, bývajúceho v P., proti žalovanému **H. B. P., a.s.**, so sídlom v P., o zaplatenie 785,04 € (23 650,-- Sk) s prísl., vedenej na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 7 C 123/2005, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Prievidza z 28. apríla 2006 č.k. 7 C 123/2005-47 rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Okresného súdu Prievidza z 28. apríla 2006 č.k. 7 C 123/2005-47 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prievidza rozsudkom z 28. apríla 2006 č.k. 7 C 123/2005-47 zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal proti žalovanému zaplatenia 23 650,-- Sk s prísl. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v čase preradenia žalobcu na inú prácu vyhl. č. 19/1991 Zb. už nebola účinná, keďže od 1. januára 1997 bolo zrušené splnomocňujúce ustanovenie § 148a zákona č. 65/1965 Zb. (Zákonník práce) a s účinnosťou od 1. apríla 2002 aj zákon č. 65/1965 Zb., na základe ktorých vyhl. č. 19/1991 Zb. bola prijatá a preto nemohla vyvolať právne účinky. Podľa názoru súdu prvého stupňa, žalobcom uplatnený nárok nemožno priznať ani s poukazom na čl. X bod 9 kolektívnej zmluvy platnej v čase preradenia žalobcu, pretože tento len odkazuje na nároky podľa vyhl. č. 19/1991 Zb. a má len deklaratórnu povahu, keďže neustanovuje osobitné nároky zamestnancov odchylné (v širšom rozsahu) od uvedenej úpravy.

Na podnet žalobcu proti rozsudku okresného súdu podal dovolanie generálny prokurátor. Navrhol rozsudok okresného súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie z dôvodu jeho nesprávneho právneho posúdenia (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Podľa jeho názoru mal vo veci konajúci súd posudzovať uplatnený nárok žalobcu v zmysle čl. X bodu 9 kolektívnej zmluvy,

ktorý vytváral právny základ nároku žalobcu. Strata účinnosti vyhl. č. 19/1991 Zb. v danom prípade nespôsobilá stratu práva zamestnanca na vyplatenie odstupného, ktoré mu vzniklo z uzatvorenej kolektívnej zmluvy.

Žalovaný považoval napadnutý rozsudok za vecne správny a navrhol mimoriadne dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 27. augusta 2007 sp. zn. 4 M Cdo 10/2007 konanie o mimoriadnom dovolaní zastavil a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Mal za to, že ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu zásadne vyžaduje intervenciu (mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora) vtedy, ak sám účastník využil všetky právom predpokladané prostriedky na zvrátenie stavu založeného rozhodnutím porušujúcim zákon, no nebol úspešný. Požiadavka na ochrane práv a zákonom chránených záujmov takýchto osôb a štátu ako podmienka o mimoriadnom dovolaní nie je daná vtedy, ak sám podnecovateľ mimoriadneho dovolania v konaní predchádzajúcom podaniu takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku opomenul hájiť svoje práva najmä nepodaním niektorého z opravných prostriedkov, ktoré zákon poskytuje samotnému účastníkovi. A keďže o takýto prípad v prejednávanej veci išlo, dovolací súd konanie o mimoriadnom dovolaní pre nedostatok jednej z podmienok takého konania a neodstrániteľnosť takej prekážky konania podľa § 243i ods. 2, § 243c, § 243e ods. 1 a § 104 ods. 1 veta prvá O.s.p. zastavil.

Ústavný súd Slovenskej republiky prerokoval prijatú sťažnosť žalobcu a nálezom zo 4. februára 2009 I. ÚS 178/08-26 rozhodol tak, že Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 27. augusta 2007 sp. zn. 4 M Cdo 10/2007 porušil základné právo žalobcu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. augusta 2007 sp. zn. 4 M Cdo 10/2007 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Poukázal na to, že povinnosť vyčerpať riadne opravné prostriedky pred podaním mimoriadneho dovolania nevyplýva zo žiadneho z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Generálny prokurátor je teda oprávnený napadnúť mimoriadnym dovolaním aj také právoplatné rozhodnutie okresného súdu, proti ktorému žiaden z účastníkov nepodal prípustný, teda riadny opravný prostriedok. Ak je právo na podanie dovolania zakotvené v právnom predpise, požíva ústavnej ochrany, a to vzhľadom na ustanovenie čl. 46 ústavy. Pokiaľ za tejto situácie dovolací súd zastavil konanie o mimoriadnom dovolaní, porušil tým ústavne garantované právo dotknutého účastníka konania na riadny proces.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu žalobcu (§ 243e ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.), preskúmal rozhodnutie okresného súdu a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora je dôvodné.

Predmetné mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že rozhodnutie okresného súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). V mimoriadnom dovolaní vytyka generálny prokurátor nesprávnu aplikáciu právnych predpisov s tým, že strata účinnosti vyhl. č. 19/1991 Zb. v danom prípade nespôsobilá stratu práva zamestnanca na vyplatenie odstupného, ktoré mu vzniklo z uzatvorenej kolektívnej zmluvy.

Z obsahu spisu vyplýva, že s platnosťou pre obdobie od 1. apríla 2003 do 31. marca 2004, bola medzi Odborovými organizáciami akciovej spoločnosti H. B. P., združenými v Odborovom zväze p. Slovenskej republiky a akciovou spoločnosťou H. B. P. uzavretá kolektívna zmluva. V zmysle článku X bodu 9 kolektívnej zmluvy (Hmotné a sociálne zabezpečenie zamestnancov pri zmene zamestnania zo zdravotných dôvodov a útlmu), sa zamestnávateľ zaviazal poskytnúť zamestnancom, ktorí stratili vzhľadom na svoj zdravotný stav podľa lekárskeho posudku alebo rozhodnutia orgánov štátnej zdravotnej správy, alebo sociálneho zabezpečenia spôsobilosti konať doterajšiu prácu, alebo ju nesmú vykonávať pre ochorenie, chorobu z povolania alebo pri ohrození touto chorobou, alebo dosiahli na pracovisku určenom záväzným posudkom príslušného orgánu hygienickej služby najvyššiu prípustnú expozíciu, alebo u ktorých došlo k zmene zamestnania z dôvodov uskutočňovania útlmového programu, hmotné a sociálne zabezpečenie s odkazom na zák. č. 98/1987 Zb. o osobitnom príspevku baníkom v znení zák. č. 160/1989 Zb. a vyhl. č. 19/1991 Zb. o pracovnom uplatnení a hmotnom zabezpečení pracovníkov v baníctve dlhodobo nespôsobilých na doterajšiu prácu.

Kolektívna zmluva je dvojstranný právny úkon. Jej obsah vychádza z autonómneho postavenia zmluvných partnerov a princípu zmluvnej voľnosti. Kolektívna zmluva je platná dňom podpisu zmluvných strán na tej istej listine a účinná je prvým dňom obdobia, na ktoré sa uzatvára a končí uplynutím tohto obdobia pokiaľ doba účinnosti niektorých záväzkov nie je v kolektívnej zmluve dojednaná odchyľne. Podmienkou platnosti kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa je doloženie zoznamu zamestnancov, za ktorých bola uzavretá (§ 4 ods. 1 písm. a/ a b/

zák. č. 2/1991 Zb.). Predmetom úpravy kolektívnej zmluvy je spravidla výhodnejšia úprava v porovnaní so zákonom alebo iným pracovnoprávnym predpisom (ak to zákon alebo iný pracovnoprávny predpis výslovne nezakazuje alebo ak z ich ustanovení nevyplýva, že sa od nich nemožno odchýliť). Treba zdôrazniť, že zák. č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní v znení neskorších predpisov stavia podnikovú kolektívnu zmluvu vyššieho stupňa na úroveň prameňa práva, čo znamená, že po podpise sa kolektívna zmluva stáva záväzným právnym predpisom s rovnakými právnymi následkami (účinkami) ako zákon. Kolektívna zmluva je teda pre zmluvné strany záväzná (§ 5 ods. 1 zák. č. 2/1991 Zb.). Nároky, ktoré z nej vzniknú jednotlivým zamestnancom, sa uplatňujú a uspokojujú ako ostatné nároky zamestnancov z pracovného pomeru a možno ich vymáhať súdnou cestou. Na tom nič nemení ani skutočnosť, ak hmotné a sociálne zabezpečenie zamestnancov je v nej upravené odkazom na právny predpis, ktorý už predtým stratil účinnosť. Nemožno totiž vylúčiť, aby predmet úpravy kolektívnej zmluvy (jej časť), účastníci dohodli aj takouto formou. Navyiac kolektívnu zmluvu ako záväzný právny predpis, resp. jej ustanovenia, je možné meniť alebo zrušiť len zákonom stanoveným postupom.

S poukazom na vyššie uvedené okresný súd mal nárok žalobcu posudzovať v zmysle ustanovenia článku X bodu 9 kolektívnej zmluvy, ktorý vytváral právny základ nároku žalobcu. Je možno súhlasiť s názorom generálneho prokurátora, že strata účinnosti vyhl. č. 19/1991 Zb. v danom prípade nespôsobila stratu práva žalobcu na vyplatenie odstupného, ktoré mu vzniklo v zmysle uzatvorenej kolektívnej zmluvy.

Z uvedeného vyplýva, že rozhodnutie Okresného súdu Prievidza spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, generálny prokurátor Slovenskej republiky preto dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie okresného súdu uznesením zrušil (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243b ods. 2 a 4 O.s.p. v znení zák. č. 384/2008 Z.z.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243b ods. 3 O.s.p. v znení zák. č. 384/2008 Z.z.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách prvostupňového a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. júla 2009

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová